

FOR NASJONAL FRIHET OG SOSIAL RETTFERDIGHET

Hjelp oss over vårknipa ved å innbetale skyldig kontingent snarest

«8. Mai» kommer ut i Kristiansund N. — Postadresse boks 41. — Kontor: Nedre Enggate 20 IL. — Abonnementspris kr. 16,— pr. år, løssalgpris 40 øre. — Annonsepris kr. 0.32 pr. m/m. — Fæes i kioskene hver lørdag

Nr. 20.

Fredag 30. mai 1952.

6. årg.

Hva offentligheten ikke fikk vite:

Omgangen med andres eiendom og frihet var grunnlaget for Hildisch-saken.

Tilsynelatende dreiet den store injuriersak i Eidsivating lagmannsrett under lagmann Kristian Lundes ledelse seg bl. a. om straffbarheten av de tre tiltaltes skarpe utsegn mot det offentlige behandling av Denofa's grunnlegger, avdøde generalkonsul Dietrich Hildisch, hans hustru og deres eiendom og løsøre.

Saken ble ikke den påtenkte, ubetingede suksess for påtalemyndigheten. De tre forsvarere leverte fremrakende innlegg.

De tiltalte ble delvis straffedømt. Undertegnede kanskje altfor mildt etter den herskende rettsoppfanging i forhold til herr Harsem, — som fikk ett år ubetinget. Lagretten fant visstnok ikke grunn til å legge avgjørende vekt på at de tiltalte mente å ha opptrådt — ifølge anmodning — til berettiget varetakelse av andres tarv og med tilstrekkelig aktsomhet. Påtalemyndigheten og lagmannsretten fant at det måtte slås ned på noen ganske få av de benyttede uttrykk, — blant den vrimmel av ubehagelige dokumentasjoner og skarpe karakteristikk som foreligger også i Hildisch-komplekset. Bevis for at Hildisch ble sparket i Møllergaten 19 ble foreløbig amputert, grunnet angivelig mentalt sammenbrudd hos vedkommende vitne, hvilket hindret hans fremmøte i retten. —

Ikke bare ærekrenkende uttrykk, men også utsagn om klare — til dels ubehagelige — kjensgjerninger ble mortifisert.

Saken flombelyser imidlertid et

uløst trakkers, som på det alvorligste berører alle borgere av en rettsstat som roser seg av å være utenfor det berømte jernteppet!

Kan man med hjemmel i gammel nagelfast norsk rett og rettsskikk tvangs selge en manns og hans hustrus eiendom og løsøre — uten overhodet å konferere med eierne — og uten at de er tiltalt, eller dømt ved domstol, — eller slått til konkurs etc.

Kan man formløst arrestere og innesperre en hel familie på politisk misstanke uten at det offentlige fra arrestasjonsdagen etablerer et betryggende vakt hold over familiens eiendommer, løsøre og kunstskatter?

Det var særlig disse vitale rettsproblemer som undertegnede mente var av en slik brennende almen interesse, at jeg etter 2 års grundige undersøkelser — etter de rammedes anmodning — fant det nødvendig å pådra meg en injuriersak, — slik at problemene kunne bli satt under offentlig debatt, — hvortil pressen ikke har villet medvirke stort sett!

De spørsmål, som denne sak reiser, burde vies interesse av de juridiske fakultet og av alle rettsordenens bærere og pionerer i vårt land! Spørsmålene kunne således sammenarbeides i praktikumsoppgaver til juridisk embetseksamen. De er etter manges mening av stor interesse for rettsikkerheten og for de siste rester av den private eiendomsrådighet i Norge.

Den er langt viktigere enn noen juristers angst for ettertidens dom.

Alexander Lange.

Spørsmål fra Fianes enke, som rettsstaten ikke vil svare på.

Herr Høyesterettsdommer
Johs. Stenersen,
Høyesterett, Oslo.
Ad: Høyesterettsdom 1. nr. 189/
1948 s. nr. 798/1947.

Jeg har først nå lest igjennom på...

Presten med pistol i «landssvikleiren»

Nygårdsvold var en bitter og skuffet mann da han døde.

Slik går den ene etter den andre av landsvikanordningens fedre tilgrunne.

For oss som har fulgt med og stadig følger med hvorledes det går våre bødler og dommere, er det nesten grunn til å triumfere når vi ser hvorledes det ender med den ene etter den andre av dem.

Den store dødsdommer Erik Solem døde en trist og sørgelig død, og ble begravet og i all hast glemt av de myndigheter som hadde benyttet seg av ham. Statsadvokat Hafting gikk etter sigende hen og druknet seg, og Bjørnvik er en utstøtt og foraktet størrelse i de distrikter hvor han før var den store mann. Dessuten er mange av de lokale størrelser, som spilte en rolle i det store oppgjør, døde, forsvunnet i bakgrunnen eller på annen måte blitt borte etter hvert. De store som sitter på toppen har ingen medlidenhet, de som ikke til en hver tid er villig å løpe deres erinder sparkes ut, — ferdig med dem.

Se nå med Nygaardsvold. Gamlingen satt der oppe i Hommelvik som en glemt skygge, men plutselig ble der veldig ståhei da han døde. Å du, å du slik statsmann hadde Norge aldri hatt. Det var ikke grenser for velsignelser og store veltjeninger han hadde gjort vårt folk og land. Men det var så mistenkelig at dette skulle komme alt sammen så plutselig da han døde og ikke mens han levde. Hvorledes kan det ha gått for seg at en slik veldig kapasitet, på nær sagt alle områder ble skjøvet tilside og ikke brukt i denne vanskelige tid? Hommelvika ligger ikke lenger borte enn at regjeringen kunne ha kalt og fått ham til Oslo i løpet av mindre enn et døgn. Og han var ikke så gammel som Churchill, som må ha to mann til å støtte seg, når han skal ut og reise. (Se avisbilder fra Amerika-reisen).

Der må ha vært noe iveren. Nygaardsvold døde etter en stor operasjon var alt vi fikk vite. Men da jeg spurte en fremtredende arbeiderpartimann hva det var for en sykdom han døde av, svarte han: «Han ønsket vel å dø, så bitter og skuffet som han var. Ja så, er det slik det henger sammen. Ja, Nygaardsvold var en bitter og skuffet mann,

Hommelvika fullt så god og i mange tilfeller bedre enn mange, mange av de som kom etter ham, og dertil hadde han treningen. Selv om han var en av dvergene, ja den ledende dverg i det dvergenes paradiset, som Sigurd Hoel kaller regjeringen i London, så var de misantropen ikke mindre dverger de som avløste ham etter at freden brøt løs.

Men nå hadde disse glemt ham, han var skjøvet tilside, og skulle glemmes, og gubben var ikke blid, det visste de som hadde makten inne i Oslo, og de ville ikke ha med en oppstansig gubbe å gjøre, når de hadde nok av krypende redskaper som ikke hevet stemmen til kritikk, men bare deltok i klappe- og skrytekoret overfor de styrende, og jublet over alt de gjorde.

Men så døde han. Og med ett slag var alt forandret. Nå var han borte og kunne ikke kritisere mer. Nå kunne han brukes. Det vil si liket kunne brukes, og de er ikke så nøye på midlene når det gjelder agitasjonen, selv et lik er godt å ha. Og nå ble det forandring. Stor statsbegravelse og alle de som hadde glemt ham og skjøvet ham tilside kom reisende med kranser og taler, lange taler om den store avdøde og alt han hadde gjort. I to stive klokke timer holdt de på i radioen, og talte og skrøt over partiet og fagbevegelsen og alt den store avdøde hadde gjort for disse to.

Det ble en partibegravelse, det var vammelt å høre på. Hele begravelsen og alt som ble sagt var et endeløst skryt over partiet og fagorganisasjonen, og dermed et skryt over de som talte. Det var seg selv de sto og skrøt over og liket var bare anledningen. Hadde gamlingen vært skindød ville han ha reist seg i kisten og knyttet nevene og spurt hvorfor de kom nå da han var død, hvorfor kom de ikke, mens han levde, men da hadde de ikke bruk for ham, og nå kunne de pakke seg veik fra Hommelvika, han hadde ikke sendt bud etter dem!

Men han var død og kunne ikke protestere. De store menn som var kommet reisende fra Oslo reiste hjem igjen: «Så nå er vi ferdig med

Vidtrekkende argentinske planer om et Sør-Amerikansk Forente Stater.

Voldsom diplomatisk virksomhet i gang for å svekke USA's innflytelse

New York, privat: President Peron har satt i gang en voldsom diplomatisk offensiv for å svekke USA's innflytelse i Sør-Amerika. Hans gamle drøm er å få opprettet et Sør-Amerikas Forente Stater, som under Argentinas ledelse skal bli «en tredje makt» i konflikten mellom øst og vest.

Argentina har i øyeblikket store diplomatiske fordeler under sitt voldsomme felttog, idet USA befinner seg i en serie med ubehagelige omstendigheter overfor minst tre av landene på den sørlige del av den vestlige halvkule. Disse landene er Bolivia, Chile og Peru, og man regner med at han med letthet vil kunne få dem med på sine vidtrekkende planer. Den bolivianske regjeringens fall i april etter seks måneders konflikt med USA angående tinnprisene, tilskrives for en vesentlig del amerikansk innflytelse på utviklingen, til tross for at både de revolusjonære og fagforeningene med letthet selv ville kunne ha veltet det svake militærstyre. Perons regjering har i øyeblikkelig anerkjent den nye regjering i Peru. Tvisten mellom Chile og USA gjelder kobber. —

Peron støtter åpent en av kandidatene ved presidentvalget i Peru den 1. juni, og seirer denne kandidat vil Argentinas stilling bli styrket og USA's svekket tilsvarende, ikke bare i Peru, men i alle de latin-amerikanske landene.

Brasil som er det viktigste og folkerikeste landet i Sør-Amerika har gradvis nærmet seg Argentina etter president Vargas selv i fjor. Men da Argentina har hatt en dårlig kornhøst, har Brasil sett seg nødsaget til å kjøpe hvete annetsteds og samhandelen mellom de to landene er gått tilbake. — Paraguay er sterkt avhengig av Argentina fra før. Uruguay er derimot fra gammel tid av en av USA's beste venner og forholdet til Argentina er spent. Dette skyldes også de tallrike politiske flyktninger som etterhvert er kommet fra Argentina.

De fleste søramerikanske landene forsøker å frigjøre seg fra USA's innflytelse og i New York regner man med at Peron en vakker dag vil kunne samle hele Sør-Amerika i et nytt, sterkt statssamband.

- han tar halvparten

Det påstås hårdnakket at følgende lille historie skal være sann, skriver «Stud. jur.», som forteller følgende:

En enslig og halvtomset kone i en av våre mindre kystbyer viste ikke sin arme råd hvordan hun skulle skaffe penger til vinterbrensel. Da hun var meget from, om enn en enfoldig sjel, kom hun til sist på den tanke, at hvis hun skrev og ba Vårherre om 100 kroner til brensel, så ville han sikkert hjelpe henne. — Brevet ble adressert til Vårherre og på postkontoret følte de seg mildest talt litt i villrede. De åpnet brevet og kom til, at hvis de sendte det til statsministeren, måtte han kunne skaffe hjelp fra et eller annet understøttelsesfond.

Gerhardsen fikk brevet og tok prompte 50 kroner ut av sin lommebok og sendte dem til den gamle konen. — Kort tid etter mottok han nok et brev fra sam

Vest-Berlin har fått en ny blokade

Berlin, privat: — Det ligger i luften at russerne (eller den østtyske regjering) når som helst kan blokere Vest-Berlin igjen, denne gang som hevn for at Vest-Tyskland får tilbake sin frihet og slutter seg til Europahæren.

Stemningen i Berlin er rolig. Berlins overborgermester dr. Ernst Reuter har opplyst at Vest-Berlin har forsyninger for et halvt år, selv uten luftbro. Men de allierte vil kunne etablere en ny luftbro i løpet av 12-14 dager. Man er klar over at dette vil koste den vestlige verdens skattebetalere, først og fremst amerikanerne, veldig beløp, men Washington

Herr Høyesterettsdommer
Johs. Stenersen, Okkupasjonshistorisk
Høyesterett, Oslo.
Ad.: Høyesterettsdom. 1. nr. 189/
1948 s. nr. 798/1947.

Jeg har først nå lest igjennom papirene i ovennevnte høyesteretts sak og ville være meget takknemlig å få besvart nedennevnte spørsmål:

1) Når én blir angrepet og sender inn klage over dette, men tar klagen tilbake straks saken blir oppklart.

Kan dette kalles et angiveri?

2) Når det blir skutt på én, og én søker vern mot dette?

Er dette så et angiveri?

3. Min mann får anonyme trusler og tror at disse kommer fra en bestemt person. Jeg ser denne person i samtale med en annen og hører min manns navn nevne. Ringer så straks til min mann, og ber ham være forsiktig på hjemveien. En tredje eller fjerde person får tak i dette og melder av til politiet. (det ble vitnet i min sak i Oslo byrett at Fiane var blitt sint da H. hadde blandet politiet inn i saken).

Var så dette et angiveri fra hustruens side?

4) Ens ektefelle blir snikmyrdet, og jeg er stadig utsatt for kryss forher av politiet om min mann hadde noen uvenner. Jeg vil gjerne vite hvem som snikmyrdet ham, og hvorfor min mann ble snikmyrdet.

Kan dette også kalles et angiveri?

Ville være meget takknemlig å få ordene anmeldelse og angiveri definert, av en høyesterettsdommer.

Tilslutt: Kan man ilegges både bot og fengsel? Jeg har pløyd igjennom straffeloven, men kan ikke finne at én kan ilegges bot og fengsel, men enten bot eller fengsel.

Vedlegger et utdrag av Knut Knutson Fianes dagbok som ikke ble vedlagt saken til Høyesterett, etter papirene å dømme.

Samt en falsk anmeldelse (angiveri?) på meg.

Oslo 15. mai 1952.

Alvilde Knutson Fiane.

Tilbakesendes fru Alvilde Knutson Fiane, c/o A. Rasmussen, Marlegate 12 C, Oslo. Jeg kan dessverre ikke tjene Dem i å svare på disse spørsmål.

Oslo 19. 5. 1952.

Lagdommer Johs. Stenersen.

Persil i Danmark tilbake til sveitserne.

Danmark er det inngått et kompromis i striden om det danske Persilkompani. Striden gjalt, om det var tysk eller sveitsisk eiendom. Det danske Persil var et datterselskap av et sveitsisk selskap, som igjen var datterselskap av det tyske Persilkonsern. Etter okkupasjonen beslagra den danske stat Persilkompaniet i Danmark i henhold til loven om konfiskasjon av tidligere tysk eiendom. Fra sveitsisk side ble det protestert og gjort gjeldende at det her dreiet seg om sveitsisk eiendom. Etter årelange forhandlinger er det nå funnet en kompromisløsning hvorefter det sveitsiske selskap har tilbakekjøpt det beslagra selskap for en «favor-

2014

Presten med pistol i «landssvikleiren»

Et eksempel nordfra.

Den store rettssak i Oslo brakte ikke klarhet i spørsmålet om prestene har våpen under sine besøk i de åkalte landssvikleirer. Påstann sto mot påstann og dermed var man like langt. Men her har vi et eksempel som ikke lar seg bestride:

Ved den første gudstjeneste i Narvik fengsel etterat NS-medlemmene var sikret, ble det åpenlyst demonstrert med våpen. Om dette har den politiløytnant, som var tilstede gitt følgende erklæring:

«Alle utkommandert og marsj til luftgården. Vakt med gevær og maskinpistol i alle fire hjørner plus inngangen samt en schäferhund. Presten var i uniform, het Grimm og så grim ut. Uniformen prydet med kors og pistolhag i bandolæret. Han begynte med ordene «Øksen ligger allerede ved roten» og resten gikk i samme dur. Kort og militært og i overensstemmelse med tiden og stemningen».

Det hører til historien at presten senere ble meget syk og sendte bud på leirens tillitsmann, som han ba om tilgivelse. Denne sa, at han for sin egen del gjerne ville tilgi, men han kunne ikke innstå for de andre fangene. Vi har originalen til politiløytnantens erklæring liggende foran oss.

Dette med å kommandere fangene til andaktene med bevopnede vakter omkring dem later til å ha vært sedvane i den første tid. Slik var det også i Innerherred fangeleir, hvor fangene ble kommandert inn i borggården av vepnede vakter for å høre på straffepreker. At fangene ved siden av dette hadde sine private andakter, er en sak for seg, men de måtte foregå i all hemmelighet som i katastrofenes tid.

Nye signaler i Kina?

En ny kinesisk «tredje styrke», som arbeider mot både kommunistene og Chiang Kai sjek, er oppstått og driver en omfattende virksomhet i Singapore, på Borneo og i Sør-Amerika. Den sendte for kort tid siden en underjordisk avdeling til Bangkok for å organisere de kinesere som bor der. Det stedlige politi forteller at medlemmene av denne «tredje styrke» flyktet fra Kina etter den kommunistiske seiren for å opprette sitt hovedkvarter i Hong Kong. Den går under navnet Pai Wah — hvite kinesere — og skal ha gjort store investeringer i Tsailand. Den er utpreget nasjonalistisk og for å holde utledningene borte fra innblanding i kinesiske saker.

pris» som det heter. Det er tale om et millionbeløp. Overdragelsen er mere eller mindre mørklagt, men faktum er at selskapets tidligere direktør nå er gjeninntret i sin stilling. Dette gjelder altså Persil i Danmark.

gaardsvold døde etter en stor operasjon var alt vi fikk vite. Men da jeg spurte den fremtredende arbeiderpartimann hva det var for en sykdom han døde av, svarte han: «Han ønsket vel å dø, så bitter og skuffet som han var». Ja så, er det slik det henger sammen. Ja, Nygaardsvold var en bitter og skuffet mann, som følte seg glemt og tilsidesatt. De siste tre årene hans på Stortinget var en tragedie (se Hambros minneartikkel i Morgenbladet). — Han talte sjelden, og når han hadde ordet, var det en krenket og sint manns tale. Men da han så måtte trekke seg tilbake fra all politikk ble det ennå verre. Han følte det som et personlig nederlag, en tilside settelse, en forglemmelse, nesten en forhøvelse av hans person at han skulle bli glemt og skjøvet tilside av menn, som han mente sto under ham.

Han ble bitter og skuffet, hadde liten glede av æresgassen, ennå mindre av borgerdådsmedaljen, kritiserte alt som ble gjort i dagens politikk, syntes alt var galt (og det kunne han ha rett i) følte det som en forurettelse at ingen lenger hadde bud etter ham, og at han var glemt i avisene, ikke fikk besøk av de styrende osv.

Selvsagt var meget av dette gammelmannsgerelser av en gubbe som hadde vært stor i sin egen innbildning og trodde han ennå var det, men for en del kan vi være store nok til å se, det ynkelige, og det menneskelig tragiske i det hele. Vi forlanger ingen hevn. Den hører Gud til.

Pessimisme i Paris

Paris, privat: På vel underrettet hold i Paris ser man meget mørkt på den videre utvikling i Vest-Europa. Det fremheves at selv om det i disse dager er undertegnet en generalavtale med Vest-Tyskland, får sluttet en overenskomst om den vesteuropeiske arme og lar tyskerne gå i gang med å bygge opp en forsvarsstyrke, vil det gå mange måneder før dette avtalesystemet blir ratifisert av de vesteuropeiske parlamenter. Det er heller ikke sikkert at den franske nasjonalforsamling til syvende og sist går med på å ratifisere noe som helst, uttales det.

Dette vil gi Sovjet-Samveldet mange muligheter i de kommende måneder, muligheter som etter fransk oppfatning vil bli utnyttet fullt ut.

Hertil kommer at man i Paris er engstelig både for en vesttysk arme og for et samlet Tyskland, selv om dette skulle være «nøytralt». Franskmennene er således faktisk engstelig for alt.

Man mener i mange kretser i Paris at de siste dagers forhandlinger med Vest-Tyskland har vært drevet for raskt og at man har gjort tyskerne altfor store innrømmelser, bl. a. når det gjelder løslatelsen av «krigsforbrytere». I formen er det nå meningen at en blandet alliert-tysk kommisjon skal gjennomgå hver enkelt av de fengslede sak, men i realiteten antar man at de fleste — om ikke alle — som i dag sitter fengslet etter hvert vil bli løslatt kort tid etterat Vest-Tyskland har fått sin uavhengighet tilbake.

Når forhandlingene har vært dre-

vorfor kom de ikke, mens man leitet, men da hadde de ikke bruk for ham, og nå kunne de pakke seg vekk fra Hommelvika, han hadde ikke sendt bud etter dem!

Men han var død og kunne ikke protestere. De store menn som var kommet reisende fra Oslo reiste hjem igjen: «Så nå er vi ferdig med ham. Det vi sa ble kringkastet over hele landet, så litt nytte fikk vi da av ham. Nå får vi gå igang og reise en stor stein over ham, så får vi en omgang til med taler og propaganda når den skal avdukes. Han er god å ha selv om han er død, gammeltingen».

Ja, hvis du som leser dette synes at det er blasfemisk, så er det bare fordi du ikke lyttet på talene og alle frasene som flommet utover kisten. Det var de som var blasfemiske, der var ikke mange tårer, bare skryt og tomt selvros, den eneste talen som var ekte og varm var den som Nygaardsvolds sønn holt. Det var en ekte, hjertevarm tale fra en sønn til sin far, han takket i enkle ord for hjemmet og alt godt mot barn og hustru. Det var gripende å høre, — resten bare politisk sprøyt.

Ja, vi skulle vel hovere vi som ble ofre for de Nygaardsvoldske landsviklover og påfølgende straffer, og si som så: Slik gikk det med ham. Han fikk liten glede av sin hevn over politiske motstandere.

Nei, vi hovrer ikke. Vi er store nok til å se, det ynkelige, og det menneskelig tragiske i det hele. Vi forlanger ingen hevn. Den hører Gud til.

C. L.

Frankrikes dalende stjerne

Madrid, privat: — Selv om USA ikke har sendt noen note til Frankrike om Tunis — som det har vært hevdet feilaktig fra London — er det på det rene at amerikanerne underhånden har gjort den franske regjering oppmerksom på at USA ikke kan stille seg nøytralt i konflikten mellom Frankrike og Tunis. Tunesernes frihetsbestrebelse finner gjenklang hos det amerikanske folk og i Washington er man overbevist om at et fritt og uavhengig Nord-Afrika ville være en langt sikrere alliert under øst-vestkonflikt enn et Nord-Afrika som styres fra Paris. Man ser lengere i Washington og sier underhånden at man ikke kan vite hvordan franskmennene — med det sterke kommunistiske innslag i det franske folk — vil reagere under en konflikt.

Den franske ambassadør i Washington har på sin side forsøkt å forklare uroen i Tunis som inspirert av kommunister. Han har også antydnet at den falske rapporten som ble tilskrevet admiral Fechteler i virkeligheten ble smuglet inn i Paris-avisen «Le Monde» av kommunistisypatisører som gjør alt som står i deres makt for å få Frankrike til å forlate Atlanterhavspakten og slå inn på en «nøytral linje» i forholdet mellom øst og vest.

I Spania vil man ikke uttale seg hverken offisielt eller offisiøst om Tunis, men det er vel kjent at spanierne gjerne ser at franskmennenes innflytelse avtar og at de selv kan få sluttet en militærallianse med et fritt Nord-Afrika.

Myttsysk Q-feber i USA

En hittil ukjent form for epidemisk feber, som vitenskapsmennene kaller Q-feber, har i den siste tid rast i California, og den amerikanske sanitets-tjeneste nærer mistanke om, at den er utspredd av femtekolonnefolk. — Man mener også at den munn- og klovesyke, som herjer i Canada, USA og Mexico, kan være anstiftet av sabotører. Spesialister har også funnet en gressart av russisk opprinnelse, som er giftig for kreaturene og som finnes sådd på visse gressganger. — Men man har ennå ikke kunnet fastslå om det faktisk er tale om en bakteriekrig — slik som den englendirne benytter i Malaya.

Trykkfeil.

Potemkin ber oss rette en trykkfeil i hans artikkel i nr. 19 «Hva avisleserne ikke fikk vite i Hildischsaken.» Det står der: «Dommere er ikke noe å rope hurra for», osv. Det skal være «Dommen» osv.

ter har opplyst at Vest-Berlin har forsyninger for et halvt år, selv uten luftbro. Men de allierte vil kunne etablere en ny luftbro i løpet av 12—14 dager. Man er klar over at dette vil koste den vestlige verdens skattebetalere, først og fremst amerikanerne, veldige beløp, men Washington har tydelig sagt fra at man ikke kommer til å trekke seg tilbake fra Berlin.

I mellomtiden har de østtyske propagandister forsøkt å vinne stemningen for seg i Vest-Berlin ved å fremholde at berlinerne med letthet kan sikre seg en god avsetning for sine varer østover og trygg tilførsel av råstoffer «hvis de etablerer et normalt forhold med den østtyske regjering». Dette betraktes som en innbydelse til å oppgi samarbeidet med de allierte og i Vest-Berlin er det et solid flertall for den vestlige livsform og livsanskuelse.

Vestberlinerne tror ikke på noen dramatiske aksjoner fra Sovjets side. De er mer tilbøyelige til å tro at russerne vil forsøke langsomt å kvele Vest-Berlins næringsliv.

Telegrafverket lever på tysk materiell fra okkupasjonen

Telegrafdirektør Rynning Tønnesen var ingeniør i Telegrafverket under okkupasjonen. Han var tilsynelatende i god kontakt med den tyske leder Herzer i Telegrafverket. Det sies med krav på pålitelighet at R.-T. engang advarte Herzer mot den siden myrdede Knut Knutson Fiane, fordi denne angivelig skulle ha skrevet mindre pent om Hitler!

Fiane skriver i sin dagbok at Herzer gjorde mye galt mot norske interesser uten å gavne tyske.

Rynning Tønnesen rømte under okkupasjonen til England, og ble etter frigjøringen prompte telegrafdirektør — naturligvis.

I Telegrafbladet nr. 1 1951 forteller telegrafdirektøren at under okkupasjonen dro tyskerne en masse telegraf og telefonmateriell, både for linje og radio — inn i landet. Vi overtok det ve frigjøringen i «Working order» forteller han på sitt ny-norsk. Han fortsetter: Landets telekommunikasjonsmaskineri var derfor langt større ved krigens slutt enn før, selv om hele Finnmark ble rasert, og utbyggingen hadde stort sett fulgt norsk teknisk standard og kultur ..

Selv kolleger i Finnmark vil medgi, at de har et større og bedre telekommunikasjonsmaskineri enn før okkupasjonen, sier telegrafdirektør Rynning Tønnesen.

Da må jo dette være sannheten om tyskernes «herjinger» i Telegrafverket.

Major von Knurren.

Det går ikke bra

Inntil i dag er bare forhånds-solgt 245 eksemplarer av «Eventyret om Solbris». — Vær nå der på å øke salget. — Tiltaket og boken er verd det.

Forsent

Det er episoder i et menneskes liv som man må gi det triste navn forsent. Det kan gjelde så mange ting, helst er det ting en skulle ha gjort eller la vært ugjort. Det er mennesker en kunne ha gitt et trøstens ord i motgang, det er ros en har spart på. «Gi meg en blomst, mens jeg lever» gjemmer en stor sannhet.

Det er disse tanker som uvilkarlig trenger seg inn på en, når en har lest den lille avisduellen om behandlingen av Knut Hamsun.

Det er interessant å lese disse små artikler. Først professor Langfeldt. Han erkjenner at en mentalundersøkelse nok kunne være litt av en tortur, men det var jo på myndighetenes anmodning han gjorde det. Tenk om professor Langfeldt hadde vært rakrygget nok, til å si «nei» til denne henvendelse. Tenk om han hadde vært så stor psykolog at han hadde kunnet innse at han da ville stått bedre i ettertidens omdømme!

Professor Langfeldt angrer ikke sin opptreden mot den gamle dikter som hadde hatt en annen mening enn flertallets og derfor skulle straffes. Hvor ganske annerledes var ikke svenskenes holdning mot deres store mann Sven Hedin — et nokså analogt tilfelle. — Men så er jo svenskene et folk med «ærerike minner». Der har plankeberere og elektroteknikere og partisekretærer ikke alt å si.

Sigurd Hoel er mer «renhårig» — for å bruke et godt partiuttrykk — enn professor Langfeldt. Man får virkelig inntrykk av at han ønsker noe

av det han har skrevet om Hamsun uskrevet. Han ville ikke gjort det, hvis han hadde visst osv.

Ærene etter «freden» har ikke gått sporløst over ham.

Det er bare det at hans kursending — ja, vi kan vel si anger — kommer forsent. Hamsun er død — myndighetenes opptreden mot ham, ved å jage 90-åringen fra sitt hjem — vil for alltid være en skamplutt på Norge som kulturnasjon.

Men det er andre ting som ikke er forsent å gjøre hverken for professor Langfeldt eller Sigurd Hoel. De bør ta konsekvensen av sitt nye syn og tale de tuseners levende ofre for «rettsoppgjørets» sak. Deres ord har vekt. Det lever tusener av mennesker som er jaget bort fra sin stilling, arbeide og eiendom. Tal deres sak, hr. Hoel. La det ikke en gang til hete «forsent».

Observatør.

DET ER SAGT:

50-ernes ungdom er ganske utilbøyelig til å ta «Ideologiene» høytidelig. Det synes ennog å være en motesak å betrakte en «isme» som et skjeldsord. Ordet «Ideologi» har en litt overgjent og kunstig klang. (Per E. Johansen i Berl. Tid. 17. 4. 52)

MED VILJE ?

I Paris har skattevesenets funksjonærer sitt eget orkester. Forleden ga det en konsert og på programmet sto bl. a. Ouverturen til «Den tyvaktige skjæren».

FORBUNDET FOR SOSIAL OPPREISNING,

Oslo.

I den djupa sorg, som drabbat Eder på grund av Hroar Hovdens bortgang, ber Nysvenska Rörelsen genom mig att få framföra sitt djupa deltagande. Den man, som Ni gjort till den främste bland våra norska kamrater, tillvann sig i Sverige en aktning, en vänskap och en beundran, som icke stod att rubba. Hans lugna och kloka politik, hans orädda personlighet, hans vidsträckta intressen, hans förmåga att överbygga motsättningar och ena till samfälliga gärningar kom honom att för oss framstå som en av Nordens och Europas största personliga tillgångar. När vi mottogo det plötsliga budet om hans död i kretsen av sina kamrater, kände vi alla den varma sympati, som förbinder oss med våra meningsfränder i Norge. Vi sörja honom som en av våra egna.

Malmö, den 19. maj 1952.

PER ENGDALH.
(sign.)

Malmö.

allieret i dette tilfelle. Dette har besluttet tyske aktiva til et beløp av over 20 milliarder DM. Hvis Tyskland virkelig skal alliere seg med den vestlige verden — heter det i telegrammet — er det ulogisk å gjennomføre Morgenthauplanens bestemmelse om likvidasjon av alle tyske tilgodehavender i utlandet.

«Absolutt makt forderver absolutt»

I en artikkel i «Førmand» skriver overlæge Johan Scharffenberg i forbindelse med forslaget om permanente pris- og rasjonaliseringslover:

«Spørsmålet er ganske enkelt om velgerne ønsker en planmessig utvikling av Norge i retning av den totalitære stat eller ønsker å holde åpen en bred frihetssfære, for borgernes økonomiske virksomhet. Den engelske historiker lord Acton har skrevet: — «All makt forderver, og absolutt makt forderver absolutt».

DET ER SAGT:

Uten liberalitet overfor motstandernes oppfatning kan avisene i våre dager ikke vinne en virkelig almen innflytelse, ti med den stigende opplysning har alt flere lesere innsett, at de viktige problemstillinger i regelen er komplisert, og at ennog meget kan tale for motstanderens synspunkter.

(Dr. Gunnar Bjurman i «Tredje Statsmakten».)

HJERTE-STEMME.

Husk på kjære Lavina, det avgjørende er ikke hvor representantenes hjerte er, men hvor deres stemme er. (Nils Kjær).

saga biott. Det er økonomiske system vårt samfunn bygget på blir

Solbris-affæren

Er det helt riktig at den Norske Stat måtte betale et par hundrede tusen kroner i erstatning til den brasilianske regjering da den brasilianske høyesterett avsa dom over at Solbris-folkene skulle settes fri? Hvis dette medfører sannhet, hvorledes kan det da ha seg at ingen norsk avis har omtalt denne sak med unntakelse av Samfundsliv?

Ja, jeg husker jo godt denne historie — den heltske stemning som da rådet her i landet om at Solbris-folkene for enhver pris skulle fakkas.

Et helt land deltok i denne nedverdiggende menneskejakt, og til og med hele den norske handelsflåte skulle delta. Var det med glede de norske sjøfolk skulle tvinges til å delta i jakten? i jakten på ulykkelige mennesker, ja folk som ikke engang får være i fred i sitt nye fedreland tallet være Dagbladet og Bergens Tidende og denslags aviser.

Ja, en husker vel maskinisten som var berørt av rettsoppgjøret og som ble forfulgt til jordens ende — vel å merke av sine egne landsmenn. Godt hjertelag ikke sant?

Det er mindre kjent at samme maskinist som seilte senere i amerikanske båter (i de norske fikk han jo ikke være i fred) tok seg en tur hjem og besøkte sin familie her i Norge — men mannen ble igjen nektet av de norske myndigheter og sjemannsorganisasjoner å reise ut.

Jo menneskejakten forsetter og blir velsignet av hele det norske folk. Pedro.

iri minnet» vi selvriegg ikke se alvoret i den skjebne våre politiske partier har dratt vårt folk inn i. De som svek retten, tror visst fremdeles, at de kan unngå nemesis. Men den mentale degenerering går ubønhørlig sin gang over den hele verden. Og den vil tross alle forholdsregler ikke være til å stanse.

Og når stormen en dag bryter løs for alvor, kan nok våre borgerlige partier vri sine hender, men fedrelandets og folkets skjebne er alt besluttet. Det bør man nå være klar over. Derfor vil det bli god anledning til å synge klagesang for alle drømmende borgere i dette land, som ikke har akttet på tidenes tegn og vært romantikere istedetfor realister.

H. H.

Akk ja, san!

På den britiske industrimesse i Birmingham oppdaget noen ivrige mennesker forleden, at arbeidere fra en «feil» fagforening hadde oppført en av utstillingens bygninger. 1200 av arbeiderne på utstillingen truet da med å nedlegge arbeidet om denne bygningsstann ikke ble fjernet. De utstillende firmaer våget ikke like foran utstillingens åpning å sette hardt mot hardt og gikk med på å rive ned hele avdelingen og kjøre den utenfor utstillingsområdet — hvoretter den ble kjørt inn igjen og oppført av arbeidere fra den «riktige» fagforening. Kom så å si, at det ikke er orden i sakene!

UMULIG.

Det er umulig å gjennomføre humanistisk sosialisme i et plansamfunn.

Utenrikskronikk

Mennesket er et villdyr

Hvorledes vil verden se ut om en million år? Dette spørsmål søker en engelsk naturvitenskapsmann, Charles Galton Darwin, en sønnesønn av den store Darwin, å løse i en bok «The Next Million Years», som nettopp er utkommet. Forfatteren er ingen Jules Verne eller en H. G. Wells. Han er vitenskapsmann og erkjenner det umulige i å forutsi, hvorledes situasjonen vil være om 10 eller 100 år. Kommer man imidlertid ut på de lange tidsrum, mener han at tilfeldighetenes spill blir utjevnet slik at det vil være mulig å oppstille visse almenyldige lover for tingenes indre sammenheng. Og dermed tar forfatteren oss med på en reise i tiden, en reise med et så svimlende perspektiv, at vi tvinges til å betrakte en verden, som er like så langt i tid fra verden i dag som den

verden, som så Pekingmannens og Javamenneskets forfedre oppdaget ildens bruk og lage menneskehetens første verktøy.

Darwin fremholder at menneskeheten i sin historie — altså den store historie, som ikke har noe med krig og konger å gjøre slik som våre lesebøker forteller — har gjennomløpt fire revolusjoner. Den første var da mennesket tok ilden i bruk og dermed gjorde det mulig å koke og steke maten og gjøre mennesker mere uavhengig av klimavariasjoner. Den annen revolusjon kom med jordbruket for ca. 10—15 tusen år siden. Den tredje ble innledet med at det oppsto bymessige samfunn for ca. 6 tusen år siden. Og endelig kom det som Darwin kaller «den vitenskapelige revolusjon», som vi forsåvidt er midt oppe i og som har sitt særpreget i at det er mulig bevisst å gjøre

oppdagelser vedrørende naturens elementære krefter hvorved mennesket med hensikt og etter mot den overveieelse blir istann til å endre livsvilkårene.

Darwin innlater seg ikke på å forutsi noe om muligheten for eller arten av en eventuell femte revolusjon. Det eneste han understreker er, at de fire revolusjoner har vært hva han kaller «irreversible», d. v. s. en gang skjedd vendt utviklingen ikke tilbake. En annen ting som han nevner er, at menneskets kontroll over geografiske forhold og klima er betydningsløs. Vi kan ikke forandre havstrømmenes løp. Golfstrømmen og Humboldtstrømmen vil sannsynlig forbli uforandret. Sahara vil nok kunne gjøres fruktbar osv., men det vil ikke forandre klimaet og forholdene ellers. Han peker dog på to rent faktiske forhold som det kan være grunn til å understreke. Det ene er at befolkningstallet er ubønhørlig stigende og at menneskehetens fornødenheter som mat, kull og olje er stadig avtakende. Det er naturligvis en mulighet for at atomenergien en gang vil bli fredelig energikilde,

men han peker også på at atomkraftens frigjørelse fra surstoffet vil kunne forvandle vår jord til en stjerne som kunne skinne som solen i en tiårsperiode.

Det som interesserer oss mest i hans bok er hans avgjørende konklusjon: At mennesket er et villdyr i motsetning til de temmede husdyr. Ingen rasjonelt ledet avl, ingen «dressur» vil kunne endre dette forhold. Mennesket er og blir det samme på godt og ondt som det var da jegerne gikk over til å bli akterdyrkere. Oppgangstider vil skifte med nedgangstider, statsdannelser vil oppstå og riker falle fra hverandre som f. eks. det kinesiske rike som allerede har mange tusen år bak seg og som snart har vært samlet og snart splittet og som alltid har ballansert på randen av hungersnød. Darwin tenker seg at Jordens samlede befolkning i tider som skal komme vil være undergitt tilsvarende vilkår, for en periode av orden og velstann, en gullalder om man vil si det slik. Men det vil like så sikkert komme tider da partistridigheter og krig vil avløse verdensordenen og kaste

menneskeheten ut i forvirring og savn. Mennesket er et utemmet, et uforanderlig vildt dyr og vil sannsynligvis bevare disse egenskaper også en million år fram i tiden. Darwin uttaler ønsket om at disse urokkelige grunnsetninger for menneskelivet dog endelig engang vil bli erkjent. Derved ville man kunne avsløre megen hulhet og politisk tåpelighet, hvorved man ville kunne få øynene opp for noen av de absurditeter som kleber seg ved slett statsmannskunst. Det burde bli en av de elementære plikter for kloke statsmenn å studere disse forhold slik at politisk arbeide kunne lykkes i større mån enn i dag.

Hva vi kan gjøre for å forbedre menneskenes vilkår ut i den fjerne fremtid er forøvrig meget lite. Vi mennesker bekymrer oss meget lite om fremtiden på lengere sikt. Vi interesserer oss for hvorledes det vil gå våre barn og barnebarn, men utover det melder vi pass. Livet er beheftet med et slikt risikomoment at man føler seg langt annet enn sikker på å være i live om bare 10 år. Hvorfor da bekymre seg

om det som vil skje om hundrede år?

Allikevel kunne det gjøres noe effektivt. Hittil har alle forsøk på å forbedre menneskeslekten vært rettet mot forbedring av levevilkårene. Menneskets natur har man derimot ikke forsøkt å gjøre bedre. Når derfor katastrofer rammer menneskeheten, forringes levevilkårene inntil barbari og alt er tapt. Villdyrets natur gjør seg da gjeldende uhemmet. Darwin mener at man muligvis ved benyttelse av arvebiologiens prinsipper kan nå fram til en møysommelig oppbygging av verdifulle egenskaper i menneskesinnet slik at menneskets natur en gang i en fjern fremtid kan heves over villdyrets stande, men synderlig tillitt til dette har han ikke. Ett er dog sikkert: Fremtiden vil skifte mellom glede og sorg — og det vil sannsynligvis være mest av sorgen, men livet vil også i en ufattelig fjern fremtid være et eventyr, som det vel er umaken verd å gjennomleve.

Nordlendingene —

— Fortsettes fra side 8 —

— Men De selv har jo vært knytt til foreningen både på den ene og annen måte.

— Ja, allerede for 51 år siden på generalforsamlingen i 1901 ble jeg som sytten år gammel gymnasiast valgt til formann. Men av grunner som jeg nå ikke husker, ble den valgte nestformann, daværende løytnant Ole Amble og jeg enig om å bytte tiltsvervene.

Av årsberetningen for 1920—21 ser jeg likeledes, at foreningen i dette semester har hatt besøk av over 1400 medlemmer, at intet tidligere år i foreningens historie kunne oppvise en tilsvarende størrelse. — Ennvidere, at det økonomiske resultat av virksomheten slo alle tidligere rekorder. Det var jo De, hr. With, som også var formann dengang.

— Ja, det kan jeg jo ikke akkurat nekte for. Det var visst dengang at Ole Tobias Olsen ba meg om å bli stående som formann så lenge det var flisen igjen av meg. Men det er jo så lenge siden, så det er absolutt ikke noe å feste seg ved, og så vidt jeg skjønner, så er det også helt glemt nå. Jeg var også formann det året foreningen feiret 60-årsjubileet. Det var en praktfull og minnerik fest hvor flere av de gamle veteraner var tilstede. Således både Ole Tobias Olsen, Ole Olsen, Sofus Arctander og min far, for bare å nevne noen. Både regjering og storting var dessuten representert.

— De arbeidet jo også engang med planen om et Hålogaland Samband. Hva gikk egentlig den planen ut på.

— Det var en organisasjonsplan, et upolitisk tiltak som jeg lenge hadde tenkt på. Etter planen skulle Hålogaland Sambandet ha sitt eget sekretariat med kontor til felles avbenyttelse for samtlige nordnorske lag i Oslo. Lagstyrene eller deres formenn kunne her komme sammen og drøfte saker av spesiell interesse for hele det nordlige Norge. Saken som en f. eks. måtte ha myndighetenes bistann til. Hålogaland Sambandet ble således lagenes formidler og talerør, og styret skulle bestå av formennene for de forskjellige lag eller foreninger.

— Det har vært innvendt at systemet ville umyndiggjøre de enkelte lag.

— Tvertimot. Sambandstyret skulle ikke gripe inn i de forskjellige distriktslags virksomhet. Hvert lag skulle føre sitt eget selvstendige liv.

— Så vil jeg gjerne spørre Dem Richard With, hva De mener i dag om Hålogaland Sambandet. Tror De, at det i likhet med Den Nordlandske Forening vil reise seg som fuglen Fenix?

— Det kommer til å bero på andre enn meg om Sambandet noensinne skal bli en realitet. Jeg la grunnen til en organisasjon som jeg mente ville kunne varetå de nordnorske interesser på en mer effektiv måte, enn lagene hver for seg kunne gjøre det. Den enkelte forening har jo dessuten ikke alene-patent på å arbeide for Nord-Norge eller til å opptre som Nordlandstrompet i hovedstaden. Jeg er derfor ikke i tvil om, at herboende nordnorske kvinner og menn ved felles løft gjennom et organisert Samband av samtlige nordnorske lag og foreninger, et samarbeid som også kunne utstrekkes til å gjelde nordnorske foreninger i andre sørnorske

Hos alle landets bokhandlere:

ADOLF HOEL

Et oppgjør med landsmenn

Rettssaken mot Adolf Hoel om

hans kamp for Universitetet under okkupasjonen

Overlege Johan Scharffenberg i Morgenbladet:

«Adolf Hoels skrift bør etter ordet «Audiatur et altera pars» bli lest av alle akademikere med interesse for Oslo Universitets skjebne under okkupasjonen».

Professor Carl Marstrand i Morgenposten:

Hvem er så Adolf Hoel? Ja, hvem er han denne mannen som for resten av sitt liv er kjent uverdigg til å la sin stemme høre i sitt eget folk? Som er fratatt sitt professorat, utstøtt av Akademiet og kastet ut av den verdenskjente institusjon som er hans verk? Som ble stenet i fedrelandet og frihetens navn da det ble blåst «faren over»!

Jeg vet ikke om det i våre juridiske annaler finnes en dom som står i slikt åpenbart misforhold til premissene.

Forfatteren Axel Ahlman i Helsingborgs Dagblad:

Det er ej utan styrke skäl man här tvingas att sammanställa namnen Alfred Dreyfus och Adolf Hoel. Den obrutna röda tråden i alla i boken tillgängliga vitnesmål är, att Adolf Hoel aldrig varit landsförrädare, aldrig nazist, oftast stått i opposition mot varje yttring av tysk herrefolksmentalitet, och att han alltid älskat Norge lika uppoftande och högt som någon annan.»

Redaktør H. Diesen i Smaalenenes Amtstidende:

«Adolf Hoels bok forteller om et nytt tilfelle av åpenbar både relativ og absolutt urettferdighet i dette rettsoppgjør.»

Johan Hagerup i «Tromsø»:

Dommen over Hoel står for meg som en urett mot en mann som har gjort sitt land de største tjenester. Denne urett bør på en eller annen måte gjøres god igjen.

Sokneprest Eystein Poulsen i «Vårt Land»:

«Almenheten vil sikkert være enig i at er det noen som fortjener at hans sak blir tatt opp til fornyet behandling så dommen kan bli revidert, må det være professor Hoel.»

Rektor Daniel Danielsen i «Fædrelandsvennen»:

— «Boka kom i juleflaumen ja, men ho må ikkje drukne i flaumen, ho bør lesast av mange, først og fremst av dei som takkar sin Gud for at dei ikke er som denne tollerens.»

Terje Baalsrud i Norges Handels- og Sjøfartstidende:

— «» og mon ikke vårt samfunn ville stått litt stoltere i dag om man hadde sluppet å sitte igjen med det litt spotske spørsmål på leppen: hvor mange menneskeliv må man i grunnen reide for å få halvannet års straffarbeide for det?»

Pris kr. 9.00 heftet

Minerva Forlag

En kraftig salve

J. A. Selander skriver i «Eskilstuna kuriren»: «Røtingen i alskens smuts bør forbeholdes de dydens representanter, som i hovedstadens kvellspresser driver sin homofile løsnings konkurranse. Hittil har det vært betraktet som en selvfølgelig personlig hygiene ikke å tilfredsstillende sin tørst ved å drikke av kloakkene.»

Den skjulte misnøie

En av våre lesere skriver til oss: «Av det lille jeg hører på vårt avdelingssted fremgår det tydelig, hvor mange arbeidernartifolk

Margaretha av Parma

Hvem var det? Jo, hun var søster av en som lo hjertelig, da han fikk høre om hin forferdelige «Bartholomeusnatt», da Frankrikes edleste og beste menn ble myrdet på foranledning av konge og presteskap. Denne bloddåd ble utført natten til 24. august 1572. Ved en skjebnens ironi skal Margaretha av Parma ha en navne også her i Norge. Hun kalles vanligvis «den alltid smilende sadist» — og skal være «en søster i ånden» av en som frydet seg hin forferdelige 8. mai 1945. Historien gjentar seg, og «der er intet nytt under solen».

Histor.

Alt er relativt

Lederen av det svenske folkeparti, professor Bertil Ohlin, spurte i en tale 1. mai: Hva ville det ha stått på demonstrasjonsfanene i 1. mai-togene, hvis en annen regjering hadde sittet med makten? Og han svarer: Det ville ha stått: Vi demonstrerer for et ødeleggelsen av pengeverden og inflasjonens urettferdighet, mot verdiforringelsen av de sosiale goder, mot unødige reguleringstvang og ufrihet og mot de harde skatter, som langt overskrider hva statsutgiftene krever. Vi demonstrerer for fast pengeverdi og opprettholdelse av den sosiale standard, for næringsfrihet og det derav følgende hurtigere fremskritt og høyere levestandard for

HARSEM

er på grunn av 20 punkter i sine bøker på tilsammen 530 sider dømt for «bevisst bakvasking av rettsoppgjøret».

Hans siste bok «Rettsoppgjørets svarte flekker» 200 sider — kr. 10,— og «Folkedommen over rettssvikerne» 55 sider — kr. 1,— kan ennå skaffes. Send Deres bestilling gjennom «8. Mai» og bøkene vil bli Dem omgående portofritt tilsendt.

Dresser, sydd etter mål.

Vi mottar stadig brev fra begeistrede kunder. Omtrent alle brev inneholder disse ordene: — «— enten var jeg særdeles heldig — eller dere er usedvanlig flinke— dertil så rimelige priser —». Bestill dress De også — la vår lange praksis komme Dem til gode. — Skriv etter tøyprøver og målskjema.

P. SPORSEM KONFEKSJONSFABRIKK — Aukra.

Ekspeditrise

søkes til frukt- og tobakkforretning. — Bill. mrk. «Foto og attester nr 171».

Har du et godt foto, eller helst en film av et slikt, du er særskilt glad i og daglig kunne ønske å ha for øye på din vegg? Send det til meg! Jeg lar det forstørre til 18x24 cm. og fargelegger det i garantert prima kunststofførelse med lys ekte Kodak oljefarger for kr. 11,50 og kr. 13,50 henholdsvis for film eller gammelt bilde. Forstørrelse alene kr. 5,50 og 7,50. Anm. — om mulig — spesielle farger f. eks. på klær, hus, dyr e. l. Oppkrav.

Harald Hovind, Holt
i Aust-Agder.

Direktør Arne Bergsvik skr.: «Make til fargelegging har jeg ikke sett. Det er utenkelig, at bildene ikke er et vaskeekte fargefoto. Jeg skjønner ikke hvorledes dette er mulig. Slike fargenyanser! Slik nøyaktighet! Gratulerer gamle venn! — og kunstner.»

Trykksaker

av enhver art utføres. — Hurtig levering Rimelige priser. Spes.: Merkantile trykksaker og familietrykksaker.

Boktrykker
FINN BRUN KNUDSEN.
Boks 1407 — Oslo.

Salgsrepresentant

helst med kjennskap til tysk, søkes av generalagent for vesttyske fabrikker, for salg av verk tøy og moderne maskiner. Bill. til eksp. mrk. «Kundebesøk nr. 173».

Sommerjobb på

Desperasjonen

gir uante krefter, men får også hjernen til å fungere adskillig hurtigere og bedre enn under normale forhold. Ved flere senere anledninger har vi prøvd å kopiere det sindrike systemet av tauverk, taljer og kroker som vi denne uværnsnatten fikk rigget opp, men det har aldri lyktes oss å gjøre kunststykket om igjen.

Dette er en smakebit fra

Eventyret om

«Solbris»

av R. ASTRUP NIELSEN

Boken blir på ca. 300 sider rikt illustrert med tegninger og fotos, pent og solid innbundet.

Støtt opp om forskuddsalget og send Deres bestilling med

kr. 23.00

til

Hans Martinussens Forlag

BERGEN

eller ikke i tvil om, at herboende nordnorske kvinner og menn ved felles løft gjennom et organisert Samband av samtlige nordnorske lag og foreninger, et samarbeid som også kunne utstrekkes til å gjelde nordnorske foreninger i andre sørnorske byer, ville være istann til å utrette positive ting til gagn og av betydning for landsdelen der nord. Det var noen som smilte, sa De. Ja, den som ler sist, ler best. I år kunne Hålogaland Sambandet ha feiret tiårsjubileum.

— Og så til slutt et lite spørsmål. Er De fremdeles den gamle Nord-Norges patriot?

— Ja, min sans for humor, og min interesse for og kjærlighet til landsdelen der nord er selvsagt helt uberrørt av, om jeg for eksempel blir nektet adgang til Nordlendingernes Forening eller ikke.

At det forholder seg slik bekreftes til fulle av et par artikler som nylig sto å lese av Richard With i et par Osloaviser. De omhandler så interessante emner som et nordnorsk universitet og Hålogaland navnets opprinnelse og betydning.

Den skjulte misnøie

En av våre lesere skriver til oss: Av det lille jeg hører på vårt avdesliggende sted fremgår det tydelig, hvor mange arbeiderpartifolk det er og hvor misfornøyede de allesammen er med arbeiderpartiets politikk. Men de må jo stå i båsen. Og forøvrig: Hva har de andre partier å by på? Det som først og fremst gjør folk betenkte er pengesluseriet, som fører til stadig hårdere skatter, både direkte og indirekte. Alt som er godt, er dyrt, og selvom lønningene stiger, slukes de med engang av de nye pristillegg.

Dette er vel sannheten i få ord. Misnøyen er der, men den får uttrykk bare på tomannshold, da det ikke er noen som kan samle til en effektiv og målbevisst opposisjon. Er da ikke tiden inne til en samling av alle villende krefter til gjenreisningen av friheten og folkelykken?

«den alltid smilende sadist» og skal være «en søster i ånden» av en som frydet seg hin forferdelige 8. mai 1945. Historien gjentar seg, og «der er intet nytt under solen».

Histor.

GANDHIS DISIPLER

i India — fem tusen i tallet — har innledet en fredelig revolusjon, som skal ta brodden av kommunismen, som nå sprer seg med stor fart i India. De har satt seg som mål å skaffe alle jordløse indiske arbeidere tre og et halvt mål jord. Bevegelsen ble startet på den årlige Gandhikonferanse som denne gang ble åpnet i Benares i 46 graders varme. Den 56-årige Vonoba Bhawe som kalles den nye Gandhi, sa at han på sin vandring hadde fått en rekke godseiere til frivillig å avstå 730,000 mål jord til fordeling blant jordarbeidere. Deltakerne i møtet forpliktet seg til å gå aktivt inn for denne sak og i løpet av de kommende to år skaffe 1,7 mill. mål jord til fordeling.

mot ubødig reguleringstvang og ufrihet og mot de harde skatter, som langt overskrider hva statsutgiftene krever. Vi demonstrerer for fast pengeverdi og opprettholdelse av den sosiale standard, for næringsfrihet og det derav følgende hurtigere fremskritt og høyere levestandard, for vesentlige skattelettelse, for en rettferdig valgordning og folkeavstemning og for krafttak til løsning av boligkrisen.

Vi gjør oppmerksom på at det her er tale om forholdene i Sverige. — I Norge er vel alt så bra, at ingen av disse tanker angår oss? Vi så i hvert fall intet om dette i 1.-maitogene denne gang, men i sitt stille sinn er vel arbeiderne enig.

SANNSPADDE?

«Jeg tror ikke at vi går inn i en morgenrøde, som de fleste regner med. Vi går inn i en natt. Det bærer mot nazisme i en eller annen form, med andre slagord, andre mennesker og andre organer selvsagt, men i realiteten det samme».

Ostein Parmann i «Igl. 29. 6. 46»

«8. Majs»

kronikk 30. mai 1952

Vi skriver historiens dom i dag.

XV.

Lederne i London og herhjemme var selvsagt fullt klar over at den hatstemning som de hadde frembrakt og fortsatt i økende grad måtte få en utløsning når verdenskrigen en gang var slutt. For eksilregjeringen og dens folk var det også et tungtveiende spørsmål, nemlig hvordan folket ville komme til å bedømme deres disposisjoner før krigen, under krigen i Norge og etter flukten til England. Det synes naturlig at det var viktig for dem å avlede folkets oppmerksomhet fra de handlinger og mangel på sådanne som førte til okkupasjonen og til landets ulykke.

For alle parter var det følgelig nødvendig å finne et skyldobjekt, og dette måtte være så overveldende at det overskygget alt annet og trolbandt det opphissede folk. Eller som Bergsvik uttrykker det i «Vi er ikke forbrytere»:

«I festrus skulle folket glemme det gamle og kun se i de hjemvendte de seierherrer, som så godt som hadde vunnet verdenskrigen. — Man skulle svelge i hat og hevner overfor NS-organisasjonen i sin alminnelighet og overfor hvert enkelt medlem i serdeleshet».

Og så tok man til å skrive provisoriske anordninger, den første så dagens lys 3. oktober 1941 og den innførte den i 1902 avskaffede dødsstraff, tvangsarbeid istedetfor fengsel eller hefte for straff etter straffelovens kap. 8 og 9, hvorunder kom mer forrederiparagrafen 86, og tap av rettigheter ifølge straffelovens § 29, 2 pg 3.

Dette var den første av de «for-

mildende» anordninger. De to neste kom 22. janr. 1942.

Ifølge «Den norske regjerings virksomhet fra april 1940 til 22. juni 1945, Departementets meldinger, bd. I, Oslo 1948» pag. 194 var til utarbeidelse av den ene av disse anordninger allerede 12. mars 1941 blitt oppnevnt en straffelovskomite best. av prof. W. Keilhau, sendemann Erik Colban, adv. S. Mustad, adv. B. Lund, sekretær P. Stabell og sekretær J. A. Melander.

Komiteens utkast ble lagt til grunn for en anordning om tillegg til straffelovgivningen om forrederi. Den betegnedes av departementet som forløper til anordningen av 15. desember 1944.

Den bestemte:

§ 1. Den som opprettholder medlemskap i, søker om eller samtykker i å bli medlem av NS, nazistisk hird eller annen organisasjon som yter fienden bistann eller som medvirker hertil, straffes med tap for bestandig eller for et bestemt antall år av almen tillit.

Som tilleggsstraff kan anvendes bøter på inntil 1 million kroner. — Denne bestemmelse anvendes ved siden av straffelovens kp. 8 og kp. 9.

§ 2. Tap av almen tillit omfatter tap av den offentlige tjeneste, tap av stemmerett, tap av rett til å tjenestegjøre i rikets krigsmakt, tap av rett til å utøve næring, tap av sjeffstilling etc.

§ 3. Tap av almen tillit kan også idømmes alene eller ved siden av fengselsstraff som straff for forbrytelser mot straffelovens kap. 8 og 9. For de samme forbrytelser kan bøter på inntil 1 million kroner idøm-

mes som tilleggsstraff.

Departementet sa at anordningen ble gjort kjent for befolkningen i den utstrekning forholdene tillot, bl. a. holdt justisminister Terje Wold 23. januar en radiotal, i hvilken han kommenterte anordningen:

«Det formelle medlemskap, selv om det har vært helt passivt, rammes av loven og medfører straff. — Den som i dag yter tyskerne i Norge bistann i råd eller dåd er en forreder. Etter loven (§ 86) er det likegyldig på hvilken måte bistannen ytes. Alle medlemmer av NS er forredere.»

Wold sa at hele det norske folk var klar over det. Bortsett fra den interessebetonte frie utleggning av § 86 i samsvar med Haagerreglene, er det uvisst hvordan serrene i London hadde tenkt seg opprettsoldelsen av livet i sitt okkuperte fedreland. Talemåtene virket mer som et skremsel enn som veiledning fra besindige myndigheter. For Wold rettet ingen anklage mot de legioner utenom NS som ytet okkupasanten frivillig bistann i dåd i en overveldende langt større grad enn NS medlemmene. En av NS' mange oppgaver var jo å søke begrenset de gode nordmenns samarbeide med okkupasanten.

Wolds eneste hentydning til ikke NS-folk var:

«— å tilhøre et politisk parti som under krig er gått over til fienden. Dette innebærer en større fare for samfunnet enn hvor den forrederiske bistann og enkeltvis uten at forrederen er organisert i et parti». Denne uttalelse måtte uvilkårlig virke beroligende på produsenter av krigsmateriell, bunkersbyggere og andre gode nordmenn.

Samme dag, 22. januar 1942, ble også utferdiget følgende provisoriske anordning:

«For forbrytelser foretatt så lenge Norge er i krig, kan dødsstraff idømmes når det for handlingene kan idømmes fengsel inntil på livstid etter noen bestemmelse i den borgerlige straffelovs kap. 19 ang. forbrytelser mot sedeligheten, kap. 21 ang. forbrytelser mot den personlige frihet og kap. 22 ang. forbrytelser mot liv, legeme og helbred».

Adgangen til å anvende døds-

straff etter denne anordning ble stadfestet av Stortinget ved midlertidig lov av 6. juli 1945.

Statsråd Wold omtalte også denne anordning i sin kringkastings-tale. Han sa bl. a.:

«I dag under den tyske okkupasjon er det forbrytere og gangstere som har makten i Norge. Nazistene har ingen respekt hverken for liv, legeme eller den personlige frihet, — Det ville være en mangel ved vår lov dersom det ikke skulle være adgang til å anvende dødsstraff—».

Det er grunn til å formode at denne anordning bl. a. skulle gi grunnlag for sådanne mord begått av Hjemmefrontens folk som ble godkjent av eksilregjeringen.

Wold, som allerede i 1942 forhåndsdomte alle medlemmer av NS som forbrytere og gangstere, ble etter sin hjemkomst til Norge beskikket som høyesterettsdommer.

Den 26. februar 1943 kom anordningen om «Gjenoppretning av lovlige forhold i den offentlige tjeneste i Norge». Såvidt vi kan se nevnes her for første gang NS-medlemskap: «Offentlig tjenestemann som er tilsatt før okkupasjonen, skal når okkupasjonen er opphørt, straks midlertidig fjernes fra sin stilling, dersom det er skjellig grunn til å anta at han etter 8. april 1940 på straffbar måte har vært medlem eller søkt om eller samtykket i å bli medlem av NS—».

Denne anordning ble avsløst av en nyredigert av 24. novbr. 1944. Som for de øvrige prov. anordninger utgir den seg for å være gitt «Med hjemmel i Grunnlovens § 17 (hvorfor det nå kan ha seg med misforståelse av denne paragrafs innhold) og Stortingets vedtak på Elverum 9. april 1940 (som altså aldri har eksistert)».

Ifølge § 17 kan Kongen kun gi og oppheve prov. anordninger som angår handel, toll, næringsveier og politi, og de må ikke stride mot Grunnloven. Prof. Skeie skrev i «Lands-svik» s. 19:

«Det skulle ikke være nødvendig å si at ingen av de her omtalte anordninger kan henføres under denne bestemmelse». Og om fiksjonen «Elverumsfullmakten» har vi tidligere inngående uttalt oss.

til eksp. mrk. «Kundebesøk nr. 173».

Sommerjobb på Sørlandet

Hushjelp søkes snarest hos dr. Ragnhild Hauge, Arendal.

Bygningsarbeider!

En pålitelig og dyktig bygningsarbeider som kan påta seg forskalling, forestå betongarbeide og utføre tømmermannsarbeidet ved oppførelsen av fjøs- og låvebygning, 245 kvm. grunnflate, kan få arbeide i sommer.

Prisforlangende (timelønn) under forutsetning fri pensjon, muligens også for familie, bes sendt snarest. Oppgi referanse.

Alf Selfjord, Hjartøy gård, Segelstein.

til

Hans Martinussens Forlag BERGEN.

Vekkerur

Kr. 18,10 — 21,50 — 23,50 — 24,75 — 25,50 — 27,50 og 34,60

Sendes mot oppkrav.

Urmaker R. Gjessing, Drammen.

er når et medlem ikke har meldt seg ut av partiet såsnart vedkommende ble klar over at dette eller dets ledere drev landsforrederisk virksomhet.

Den 15. desember 1944 kom så selve «landssvikanordningen». Også denne er gitt «Med hjemmel i Grunnlovens § 17 og Stortingets vedtak på Elverum 9. april 1940». Innholdet er så vel kjent at vi ikke skal gjenta det her.

I en «Samling av div. prov. anordninger og kgl. resolusjoner m. v. I—V, Stockholm 1945, Statens Reproduksjonsanstalt» er gitt en meget omfattende utredning over «Utkast med motiver til prov. anordning om straff og andre åtgjerder mot NS-medlemmer og andre landssvikere, utarbeidet av en komite ned satt av Hjemmefronten», videre «Justisdepartementets innstilling til prov. anordning av 15. desember 1944 om tillegg til straffelovgivningen om forrederi (Landssvikanordningen)».

Hjemmefrontens komite hvis medlemmer vi foran har nevnt, innledet med at en av de første oppgaver som meldte seg, var oppgjøret med medlemmene av NS. Dette ville møte vansker, først på grunn av den overveldende mengde, 30 til 40,000, dernest fordi det ville bli vanskelig å fastslå alle forrytelsene og på grunn av «det hat mot landssvikerne som under okkupasjonen har bredt seg i store kretser av vårt folk».

Men alle vansker tiltross skulle det gjøres opp det skulle imidlertid bli et rettslig oppgjør, foretatt av rettslige myndigheter i samsvar med rettens regler, komiteens rettsbevissthe fremholdes som særlig stor. Uthevelsene er dens egne.

Komiteen slo fast at hverken den borgerlige eller militære straffelov har bestemmelser for en okkupasjons-situasjon. Komiteen må i opphisselsen ha glemt at vi til det bruk har Haagerreglementet. Ved gjennomslag av dette og dets mange kommentarer ville den ha sett at den forberedte en folkerettslig forbrytelse.

Den slo straks fast hvem anordningen skulle ramme og slo så ned på denne gruppe:

«For den største gruppe av for-

Hroar Hovden.

Av redaktør A. Olesen, Danmark.

I Bygder, i Stæder, paa Sæen, paa Fjeld og i Dalene rystes den bedste Del af Norges Folk, naar det hører Draget af Kæmpers Flad, naar det hører Skogens stærkeste og stolteste Træer styrte sammen, som dere har maattet opleve det flere Gange i det sidste Aar — Smedal — Vikdal — Hamsun og nu til sidst Hroar Hovden. Ogsaa ved Hovdens Død rækker Sorgen og Smerten langt udover Norges Grænser, ud til alle os i Europas Lande, der har hørt den Lykke at lære Hroar at kende som Ven, Kammerat, Menneske og Medkæmper i en Sag, vi er overbeviste om er den vigtigste, dette Slægtled har at løse.

Hroar Hovden døde af et hjerteslag, brat og i sit Livskalds travleste og mest frugtbare Arbejdsaar.

Men Hjertefeil, som Mennesker dør af, er ikke de værste, og Hovdens Hjerter havde ingen andre Fejl. Det slog til det sidste for Medmennesker, for Kvinder, Mænd og Børn der var gjort Uret imod, for Norges Folk og Norges Ære.

Og stort fik han udrettet. Han var Samlingsmærket for den Sammenslutning, der lidt sent, men til Gengæld energisk, tog Arbejdet op for at tilbagegive Norge dets tabte Ære. Han var vidtfavnende i Tanken, stor i Udsyn og tabte aldrig Maalet af Syne. Han kendte Vilkaarene og undervurderede ikke Modstanderne og den Tid, en Kamp som hans og hans Fællers, altid tager. Han var blandt dem, der var klar over, at der aldrig bagefter bliver spurgt, hvor lang Tid, det tog, at udføre en Gerning, men blot hvorledes den blev gjort.

Overfor sine Modstandere stod Hovden stort set, som en Forfatter

har givet Udtryk i en anden Forbindelse:

«Alle, som vil herske over Folket, vil opleve at lære, at Fordummelsen nok kan give Magten i nogen Tid, men ikke i Længden, og at det er langt klogere langsomt, men sikkert at oplyse tænkende Mennesker om Sandheden.» Masser, «der ikke kan tænke, vil dø af Dumhed ligesom Fortidens Kæmpedyr.»

Saa vidt jeg kender Hroar Hovden og hans Gerning, hans Betragtning af Problemene og Modstanderne, var ovennævnte Synspunkter en Del af hans, og de faldt for en Del sammen med hans Livssyn.

Hans Medarbejdere og Kammerater faar en stor Arv at løfte og ikke mindst i Norges nærmeste Broderland forstaar vi, hvad det betyder, at Arven blir løftet. Den løftes ogsaa for os.

Men som der staar i en sønderjydsk Kampsang, der blev til under haarde Tidens Tryk:

«For de gamle, der faldt, er der ny overalt.

De vil møde, hver Gang der bliver kaldt.»

«Og de troede at Hjertebeaad kan briste,

og de troede, at glemmes kan vor Rett.

De skal vide, de aldrig ser det sidste de skal vide, at ingen bliver træt.»

At efterleve noget af dette er at vogte arvede Værdier, og dets Efterfølgelse i Gerning vil være at sætte Hroar Hovden et Minde, han har fortjent, og som han sikkert mest af alt har ønsket sig.

Æret være dit Minde, Hroar Hovden, og Lindring i Sorgen for dine kære.

Aabenraa, Danmark, den 18. 5. 1952. A. Olesen.

Æresoppreisning for Charles Lindberg

ET KRAFTIG KRÆV.

Det er nå 25 år siden Charles Lindberg med sitt fly «Spirit of St. Louis» gjennomførte flyvningen over Atlanteren og dermed vant seg et navn over hele verden. Han ble folkehelten — men det forhindret ikke at den Rooseveltske krigspsykose senere forvandlet ham til en borger av annen klasse. Lindberg nektet nemlig å stille seg til disposisjon for den hetzkampanje, som skulle gjøre det tyske folk til et folk av bare forbrytere, voldsmenn og gangsters. Han ble derfor dømt av Rooseveltligaen og ble avskjediget fra sin stilling i utdannelsesavdelingen for flyvåpenet, og det var nær på at han skulle bli internert. I den Rooseveltske presse ble han brennemerket som landsforreder. Nå ser det imidlertid ut til at han skal få æresoppreisning. Den Roosevelt, som overalt ble lovprist som den edle og gode demokratiske verdensfrelser, er etterhvert blitt avsløret og i disse dager har den kjente politiske kronikør John O'Donnel i Daily News krevet æresoppreisning for «den eneste ørn», Charles Lindberg etter den ufortjente forfølgelse under krigen. Han sier bl. a.: «Kongressen burde gjøre bot for trakasseriene mot denne store patriot. Lindberg ble skjendig behandlet av en gruppe skumle internasjonister, for hvem Franklin D. Roosevelt var leder til vår evige skam.» — Vi føyer til at Daily News leses av millioner av amerikanere, som reagerer sterkt overfor de overgrep som Lindberg var gjenstand for. Og så får vi da se... Det kan få følger også i andre land, når den internasjonale bande etterhvert blir avsløret. Men her hjemme vil det nok ta tid. Vi har jo ikke Daily News — bare vårt eget blad å ty til. Pressen ellers er lukket i det hellige demokratiske navn.

ning. Med de stadig økende utgifter og de stadig stigende krav som fremsettes til apotekenes utstyr etter den nye farmakopø, blir de nåværende avgifter rent ut sagt håpløse. Jeg har lyst til å komme med et lite eksempel. Som apoteker i Skudeshavn vel et av landets minste apotek, var det ikke mulig å holde hverken en provisor eller en teknisk assistent på den lille omsetning som var der, så min egen arbeidstid ble deretter. I det hele tatt var det et stort slitt å holde de vanlige omkostninger så langt nede som mulig, for apotekavgiften og de øvrige skatter skulle ha sitt. I den anledning skrev jeg en artikkel i Norges Apotekerforenings tidsskrift og konkluderte med at apotek under kr. 50,000 i omsetning måtte fritas for avgift. Den daværende sosialminister Lars Oftedal satte seg inn i begrunnelse for det, som var anført og han var ikke sen om å rette på forholdet, for ikke lenge etter kom bestemmelsen om at kr. 50,000 skulle være fri for avgift.

Om en enkelt apoteker skulle tjene gode vil jo dette komme stat og kommune tilgode i form av skatter noe de nå blir unndradd for.

Fritt samarbeide er hovedbetingelsen for frihet

Hva er meningen.

Av Helge Grønstad.

Faktisk ser det ut som om det finnes dem som ikke er i stann til å gi opp den tanke at vi her i Norge har den «lykke» å kunne oppvise flere landsforredere enn noe annet land i verden.

Disse folk er helt upåvirkelig av fornuft og faktiske opplysninger. Uten smålige hensyn til det sanne og rette endosserende de fullt ut London-myndighetenes forsvarsforfølgninger for å berge sin egen prestisje og konstruerer opp en slags guddomlig opprinnelse for hvert et kvekk som disse samme myndigheter lar høre. Apenbart mener de at deres egen «storhet» vokser proporsjonalt med antallet av utpekte «landssvikere».

Vi møter dette forhold ikke minst i pressen — i den såkalte fri, demokratiske, norske presse. Jevnt over undertrykker den hvert et grand av stoff som kunne tenkes å virke ubehagelig på de myndigheter som bærer ansvaret for etterkrigsoppgjøret. Og ser man sitt snitt til det, så føres det den rene bakterie-krig mot dem som er så formastelig å kny. Ikke på vilkår vil man oppgi det forlokkende eventyr om at vårt lille land er i stann til å mønstre på den internasjonale arena med hundrede tusen «svikere».

Snakkes det i den «gode» presse om vårt Forbund eller om dem som deltar i Forbundets virksomhet, så kan man være viss på at det ikke skjer uten tilsetning av ordet «nazistisk». Den merkelappen må de herrer journalister nødvendigvis ha med. Med den tror de å kunne feie alt og alle til side. Innvendinger blir det overhodet ikke gitt plass for. De «nazistiske kværuanter» må ikke få slippe til. Pokker i vold med det faktiske! Leve eventyret om Norgesrekorden i landsforrederi!

En skulle ha trodd — så sant man hadde med ærlige og an-

ære skal være i stann til å vasse vekk.

Vårt arbeide i så måte er for alvorlig og betydningsfullt til at det skal tillates forhånet og tilsmusset av petit-journalister som setter den øyeblikkelige sensasjon over sannheten og rettferdigheten. Vi på vår side er ærlige sannhetssøkere. Vi arbeider åpent og uten noen slags skumle bi-hensikter, og vår virksomhet har utelukkende et aktverdig formål.

Skulle da ikke nå tiden være inne til at en presse som selv krever respekt for sin journalistiske rettlinjethet, ga oss en ærlig håndrekning?

Vi er fullt klar over at presens makt er stor. Både til det onde og til det gode. Og valget mellom disse alternativer burde ikke falle vanskelig. En skal erindre at i noen tid kan det nok lykkes å føre den lesende almenhet på avveier, men det vil ikke vare. Når den aktuelle hensiktsmessighet blekner, vil sannheten tvinge seg fram, og ansvaret vil da falle med dobbelt tyngde på dem som har vært med og bygget kunstige hindre. Å svike sannheten er når alt kommer til alt ikke bedre enn å svike sitt land.

Vi er besjelet av ønsket om å vise at vi aldri har sveket vårt land. La oss nå håpe at pressen vil være like besjelet av ønsket om å godtgjøre at den ikke har noen tanke om å øve svik mot sannheten.

Det er vårt alvorlige ønske. Og det er et aktverdig ønske.

Østberlin i fornyelsens tegn

Kjempesummer til reklame for folkedemokratiet

Den østtyske regjering har satt i gang en kjempemessig oppbygning av Østberlin, og etter planene å dømme vil det nye Berlin få et utseende som berettiger til navnet Bermoskvalin, sier vittige berlinere. Omkostningene er beregnet til 2 milliarder østmark i de kommende tre år, og foruten en lang rekke teatre, museer og andre offentlige bygninger skal det bygges en 80 meter bred aveny, en kommunistisk Via Triumfal som setter der hvor Frankfurter Allé tidligere lå. Den vil naturligvis bli oppkalt etter Stalin. Lederen av oppbygningen er en gammel funksjonalist, Richard Paulick, som i sin tid var knyttet til det verdensberømte Bauhaus Dessau, men nå har han gått inn for den nye politikk. Han sier: Vårt folk avskyr de amerikanske esker, som holder på å utrydde det nasjonale særpreg i slike herlige byer som Stuttgart, Frankfurt, München og Hamburg. Våre arkitekter synes imidlertid ikke i samme grad å dele denne avsky. Hvorledes kan det ellers forklares at det ennå ikke er noen som på vitenskapelig grunnlag har tatt avstann fra den såkalte Bauhaus ideologi? Denne oppgave kan våre arkitekter bare ta på seg, hvis de kritisk tar stilling til svakheter som deres hittidige arbeider er beheftet med.

I Berlin vil i fremtiden klassisismen bli satt i høysetet, og den russiske kollega, professor Wlassow fra Moskva, sier om dette: Tyskland utviklet i tiden etter den franske revolusjon en enseelig byggekultur. Dengang benyttet den emansiperte klasse, borgerskapet, seg av stillelementer fra den romerske oldtid for å gi uttrykk for sin streben etter makt. Proletariatet er nå i en ganske tilsvarende stilling.

Og så får vi da se hva det blir til. Den såkalte borgerlige dekadente og formalistiske bygningsstil vil ikke bli tålt i det nye Berlin, men den skal heller ikke bli en kopi av den russiske byggemåte, noe som forøvrig professor Wlassow har advart imot.

Når sykdom beskattes.

Bort med omsetningsavgiften på medisiner

La oss få en fagmann som direktør for apotekene.

I den så oppskrytete velferdsstaten må selv de syke betale ekstraskatt på medisiner. Dette har interesse også for oss samfunnets utstøtte, da det er mange av oss som etter behandlingen i de politiske konsentrasjonsleirer er avhengig av den dyre medisinen. Om denne sak skriver apoteker Georg Bjørnson i «Tønsber Blad» følgende, som vi

spissen. Det Farmasøitiske Institutt som nå utdanner apotekere etter beste europeisk mønster trenger virkelig en fagmann som leder av apotekvesenet underordnet Sosialdepartementet, som skal være den der må høres i alle spørsmål vedrørende apotekvirksomheten enten det gjelder innkjøp eller kontroll av varer til apotekene. Vi har hatt kvakksalvere nok

Ettertanken melder seg også hos Max Manus

I dag er han glad for at Donau ikke ble senket i rum sjø

